

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 101-022-02/2014
P/14/074

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/074 – Ograniczanie skutków susz i powodzi w drodze zwiększania małej retencji wód
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Wojciech Graca, gł. specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 90682 z 2 września 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Rudziniec, ul. Leśna 7 Rudziniec 44-160 ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jan Spalek, Nadleśniczy ² (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności:

- planowanie zadań małej retencji;
- planowanie, pozyskiwanie i wykorzystanie środków na realizację powyższych zadań;
- udzielanie zamówień publicznych na roboty budowlane;
- działania podejmowane na etapie realizacji umów z wykonawcami;
- efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań małej retencji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rozpoznanie zagrożeń z tytułu powodzi i susz oraz potrzeb rozwijania małej retencji wód

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą (lata 2011 – 2013 i I półrocze 2014 r.) Nadleśnictwo zarządzało obszarem 18,6 tys. ha. Na obszarze tym powierzchnia lasów, wynosząca 18,1 tys. ha (97,5%), wzrosła w 2013 r. o ok. 209 ha i do 30 czerwca 2014 r. nie uległa zmianie.

¹ Dalej: Nadleśnictwo

² Od 1 sierpnia 2013 r., dalej: Nadleśniczy, poprzednio tj. od 1 października 1992 r. – Tadeusz Mamok.

Nadleśnictwo nie posiadało danych w zakresie możliwości retencji na obszarach leśnych oraz możliwości retencji obiektów istniejących na jego terenie. Posiadało natomiast dane w zakresie możliwości retencyjnych nowo wybudowanych obiektów – 161,48 tys. m³ w latach 2011 – 2012 oraz 343,42 tys. m³ w kolejnych latach objętych kontrolą (do 30 czerwca 2014 r.).

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo nie odnotowało istotnych strat spowodowanych powodzią lub suszą. W latach 2012 – 2013 powierzchnie obszarów objętych podtopieniami wyniosły odpowiednio 0,01 oraz 0,20 ha. Jako obszary dotknięte suszą uznano 7,84 ha w 2011 r. i 34,15 ha w 2013 r. Strat z tego tytułu nie wyliczano i nie występowano o środki na ich likwidację gdyż, jak wyjaśnił Nadleśniczy, „...w analizowanych latach nie zaszła sytuacja całkowitego zniszczenia upraw w wyniku działania wspomnianych czynników abiotycznych...”.

(dowód: akta kontroli str. 132, 480-496)

2. W planie urządzenia lasu sporządzonym dla Nadleśnictwa na okres od 1 stycznia 2006 r. do 31 grudnia 2015 r.³ zaplanowano do wykonania 13 zadań technicznych (dotyczących zbiorników wodnych) na terenie 9 nadleśnictw⁴. Ustalono również, że prace z zakresu melioracji wodnych winny wiązać się przede wszystkim z udrożnieniem istniejących rowów melioracyjnych oraz wykonaniem nowych, które umożliwią czasowe odprowadzanie nadmiaru wody na powierzchniach przewidzianych do odnowienia oraz z wybudowaniem zastawek dla zatrzymania wody na odpowiednim poziomie. Zapisy w PUL opracowywano w oparciu o inwentaryzację lasu i infrastruktury technicznej. Wynikały one ze zidentyfikowanych potrzeb urządzanego lasu w zakresie infrastruktury technicznej, w tym m.in. w zakresie budowy i konserwacji zbiorników małej retencji. Ponadto, PUL był poddawany szerokim konsultacjom społecznym na różnych etapach jego tworzenia.

Nadleśnictwo nie opracowywało innych materiałów planistycznych dotyczących ograniczenia występowania susz i powodzi (w tym poprawy retencji wód). Jak wyjaśnił Nadleśniczy: „*Powyższe opracowanie (PUL) aktualizowane co 10 lat, jest wystarczającym dokumentem umożliwiającym prawidłowe gospodarowanie zasobami wodnymi w lasach i nie ma potrzeby wydatkowania dodatkowych środków finansowych na kolejne kosztowne opracowania w sytuacji gdzie większość planowanych do realizacji zadań sprowadza się do odbudowy lub modernizacji istniejącej infrastruktury hydrologicznej zniszczonej w przeszłości wskutek powodzi. Ten ostatni fakt wymusza ponadto korelację planowanych i realizowanych zadań w Nadleśnictwie z obszarami zagrożonymi powodzią i suszą w dłuższej perspektywie czasowej*”.

(akta kontroli str. 30-33, 393-396)

3. Spośród 95 zadań technicznych i 14 zadań nietechnicznych ujętych w dokumencie pn. „Program małej retencji dla województwa śląskiego”⁵, żadne nie zostało zlokalizowane na terenie Nadleśnictwa.

³ Dalej: PUL.

⁴ Świebie, Centawa (dwa), Ciochowice, Paczyna, Nogowczyce, Łaskarczówka, Łącza (trzy), Proboszczowice (dwa) i Ostropa.

⁵ Przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr II/43/1/2006 z dnia 16 stycznia w sprawie przyjęcia Programu małej retencji dla województwa śląskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko oraz zmienionym chwałą Sejmiku Województwa nr II/51/2/2006 z dnia 28 sierpnia 2006 r. w sprawie przyjęcia Aneksu do Programu małej retencji dla województwa śląskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.

Nadleśnictwo nie uczestniczyło w opracowywaniu powyższego dokumentu. Nadleśniczy wyjaśnił: „W okresie tworzenia przedmiotowego Programu Nadleśnictwo posiadało już co prawda zdiagnozowane potrzeby w zakresie małej retencji w obszarze swego działania (zapisy PUL na lata 2006 -2015), ale nie zostały one zgłoszone do programów wojewódzkich, z uwagi na brak w tym czasie odpowiednich zewnętrznych narzędzi finansowania tego rodzaju zadań w Lasach Państwowych”.

(dowód: akta kontroli-str. 393-396)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Działania podejmowane w celu wykonywania zadań technicznych małej retencji wód oraz ich efektów

Opis stanu
faktycznego

1. Spośród trzynastu zadań technicznych małej retencji ujętych w PUL:

- jedno (w Leśnictwie Świbie) zrealizowano przed okresem objętym kontrolą;
- trzy (dwa w Leśnictwie Proboszczowice i jedno w Leśnictwie Centawa) realizowano w okresie objętym kontrolą;
- jedno (w Leśnictwie Łącza) realizowano po okresie objętym kontrolą (dotyczy robót budowlanych);
- osiem nie zostało zrealizowanych. Nadleśniczy wyjaśnił, że „...z uwagi na brak środków finansowych oraz ograniczony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania Nadleśnictwo było zmuszone ograniczyć swoje działania do obiektów najistotniejszych dla gospodarki leśnej pod względem przeciwpożarowym, retencyjnym i przeciwpowodziowym”.

(dowód: akta kontroli str. 30-33, 133, 190-196, 480-496)

W okresie objętym kontrolą (lata 2011 – 2013 i I półrocze 2014 r.) Nadleśnictwo realizowało cztery zadania techniczne małej retencji (w tym trzy ujęte w PUL):

- 1) budowa ośmiu zbiorników paciorkowych Na Buczek wraz z ośmioma mnichami w Leśnictwie Proboszczowice⁶ w okresie od 11 czerwca 2012 r. do 30 sierpnia 2013 r.;
- 2) budowa 11 zbiorników paciorkowych Na Widów wraz z 11 mnichami w Leśnictwie Proboszczowice⁷ w okresie od 11 czerwca 2012 r. do 30 sierpnia 2013 r.;
- 3) przebudowa zbiornika przeciwpożarowego o charakterze retencyjnym oraz modernizacja mnicha w Leśnictwie Centawa⁸, w okresie od 10 czerwca do 9 września 2014 r.;

⁶ Dalej: budowa zbiorników Na Buczek.

⁷ Dalej: budowa zbiorników Na Widów.

⁸ Dalej: przebudowa zbiornika Centawa.

4) odbudowa rowu Ba 1-1, Ba 1-1-1, Ba 1-1-1-1 wraz z trzema przepustami i 17 sztukami wlotów rowów bocznych w Leśnictwie Dąbrówka⁹ w okresie od 10 maja do 30 października 2012 r.

Budowa zbiorników Na Buczek i Na Widów była objęta projektem „Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych”¹⁰, realizowanym w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko¹¹ Priorytet III „Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska” Działanie 3.1. „Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego”, na podstawie porozumienia nr 0225/JN/2010 z 26 sierpnia 2010 r., zawartego pomiędzy Dyrekcją Generalną Lasów Państwowych¹² a Nadleśnictwem w sprawie współpracy przy realizacji Projektu¹³. Przebudowę zbiornika Centawa wykonano w ramach „Programu dla Odry 2006”, a odbudowę rowu zrealizowano ze środków własnych.

(dowód: akta kontroli str. 116-130, 133-133a, 142)

2. W latach objętych kontrolą Nadleśnictwo na realizację zadań technicznych małej retencji wydatkowało:

- w 2011 r. łącznie 250,2 tys. zł (w tym fundusze UE 108,9 tys. zł);
- w 2012 r. łącznie 1 439,9 tys. zł (w tym fundusze UE 728,0 tys. zł);
- w 2013 r. łącznie 1 259,4 tys. zł (w tym fundusze UE 839,6 tys. zł);
- w 2014 r. (I półrocze), łącznie 3,7 tys. zł ze środków własnych.

(dowód: akta kontroli str. 134)

3. Szczegółowo zbadano wszystkie cztery zadania realizowane w okresie objętym kontrolą.

3a. W planach finansowo-gospodarczych na lata 2011 – 2014 Nadleśnictwo zabezpieczyło środki własne w wysokości wystarczającej do wykonania przyjętych zadań – odpowiednio 2 949,3 tys. zł, 4 960,1 tys. zł, 1 486,7 tys. zł i 665,3 tys. zł¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 143-174)

Według stanu na 30 czerwca 2014 r. poniesiono wydatki w kwocie:

- 1) 1 078,1 tys. zł, w tym 1 076,8 tys. zł w okresie objętym kontrolą (z czego 350,7 tys. zł środków własnych, 726,1 tys. zł funduszy UE) na budowę zbiorników Na Buczek;
- 2) 1 423,4 tys. zł, w tym 1 421,6 tys. zł w okresie objętym kontrolą (z czego 410,8 tys. zł środków własnych, 1 010,8 tys. zł funduszy UE) na budowę zbiorników Na Widów;
- 3) 53,5 tys. zł, wszystkie w okresie objętym kontrolą (całość ze środków własnych) na przebudowę zbiornika Centawa;

⁹ Dalej: odbudowa rowu.

¹⁰ Dalej: Projekt.

¹¹ Dalej: POIŚ.

¹² Dalej: DGLP.

¹³ Dalej: Porozumienie.

¹⁴ Planowano w kwotach netto.

4) 401,3 tys. zł, wszystkie w okresie objętym kontrolą (całość ze środków własnych), na odbudowę rowu.

(dowód: akta kontroli str. 142-189, 134)

Poniesione w okresie objętym kontrolą wydatki związane z realizacją w ramach POIS dwóch zadań (budowa zbiorników Na Buczek i Na Widów), ujęto w czterech wnioskach o płatność:

- 4 stycznia 2012 r. wnioskowano o 108,9 tys. zł, przy czym kwota wydatków kwalifikowalnych obejmowała wydatki netto poniesione w okresie od 19 kwietnia do 20 września 2011 r. na przygotowanie dokumentacji technicznej (128,2 tys. zł)¹⁵;
- 6 marca 2013 r. wnioskowano o 955,3 tys. zł, przy czym kwota wydatków kwalifikowalnych obejmowała wydatki netto poniesione w okresie od 20 września do 19 grudnia 2012 r. na roboty budowlane wykonane w ramach dwóch ww. zadań objętych badaniem oraz wydatek poniesiony 14 sierpnia 2009 r. na zadanie wykonane przed okresem objętym kontrolą na zbiorniku w Leśnictwie Świbie (1 123,9 tys. zł)¹⁶;
- 5 grudnia 2013 r. wnioskowano o 833,8 tys. zł, przy czym kwota wydatków kwalifikowalnych obejmowała wydatki netto poniesione w okresie od 13 czerwca do 8 października 2013 r. na roboty budowlane (981 tys. zł)¹⁷;
- 28 marca 2014 r. wnioskowano o 5,7 tys. zł, przy czym kwota wydatków kwalifikowalnych obejmowała wydatki netto poniesione 2 października 2013 r. na nadzór autorski budowy zbiorników na Buczek i Na Widów (6,7 tys. zł)¹⁸.

Wszystkie wydatki ujęte we wnioskach o dofinansowanie zostały poniesione zgodnie z umową i wnioskiem o dofinansowanie były kwalifikowalne (wydatki poniesiono w okresie kwalifikowalności¹⁹ na dokumentację projektową i roboty budowlane), zostały ujęte we wnioskach o płatność tylko raz oraz nie były przedstawiane do dofinansowania w ramach innych projektów realizowanych ze środków zewnętrznych (podatek VAT był wydatkiem niekwalifikowalnym).

Do wniosków załączono wymagane dokumenty, w szczególności zestawienia dokumentów potwierdzających poniesione wydatki oraz poświadczone za zgodność z oryginałem kopie faktur, dowodów zapłaty i protokołów odbioru.

(dowód: akta kontroli str. 175-182)

W związku z realizacją trzech zadań, tj. budowy zbiorników Na Buczek, budowy zbiorników Na Widów oraz odbudowy rowów, środki trwałe o wartości odpowiednio 876,7 tys. zł, 1 157,5 tys. zł i 326,3 tys. zł przyjęto do używania 31 października 2013 r. (dotyczy dwóch pierwszych zadań) i 30 listopada 2012 r.²⁰

(dowód: akta kontroli str. 186-189, 470-475)

3b. Postępowania o udzielenie zamówienia na budowę zbiorników Na Buczek, budowę zbiorników Na Widów, przebudowę zbiornika Centawa oraz odbudowę rowu wszczęto odpowiednio 3 lutego 2012 r. (budowę zbiorników objęto jednym

¹⁵ 157,6 tys. zł brutto.

¹⁶ 1 379,8 tys. zł brutto. 267,5 tys. zł (326,3 tys. zł brutto) dotyczyło zbiornika w Leśnictwie Świbie.

¹⁷ 1 206,6 tys. zł brutto.

¹⁸ 8,3 tys. zł brutto.

¹⁹ Okres kwalifikowalności trwał od 12 października 2007 r. do 31 grudnia 2014 r.

²⁰ Dowody OT nr 71/2013, 72/2013 i 190/2012.

postępowaniem), 24 kwietnia 2014 r. i 19 marca 2012 r. w trybie przetargu nieograniczonego, a umowy z wykonawcami podpisano odpowiednio 11 czerwca 2012 r., 10 czerwca 2014 r. i 10 maja 2012 r. Prowadząc powyższe postępowania przestrzegano przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²¹, tj. m.in.: powołano komisje przetargowe, zawarto wszystkie wymagane elementy w ogłoszeniach, specyfikacjach istotnych warunków zamówienia²² i protokołach z postępowań oraz odpowiednio je opublikowano, umowy podpisano z zachowaniem terminów przewidzianych w ustawie Pzp po wniesieniu zabezpieczenia należytego ich wykonania.

W przypadku budowy zbiorników Na Buczek i Na Widów Prezes Urzędu Zamówień Publicznych odstąpił od kontroli uprzedniej z uwagi na wartość zamówienia. Natomiast Urząd Kontroli Skarbowej²³ (w ramach audytu gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu UE²⁴) zwrócił uwagę na przyjęcie w protokole z postępowania jako szacunkowej wartości zamówienia kwoty 363,5 tys. euro (1 395,6 tys. zł), wynikającej z obowiązującego harmonogramu rzeczowo-finansowego Projektu, a nie wartości wynikającej z kosztorysu inwestorskiego (2 871,2 tys. zł), co jak wyjaśnił st. Specjalista Służby Leśnej ds. Zagospodarowania Lasu, wynikało z braku zgody jednostki nadrzędnej na zmianę ww. harmonogramu, przy czym nie miało to wpływu na wybór trybu udzielenia zamówienia i miejsce publikacji ogłoszenia

(dowód: akta kontroli-str. 81-115, 226-268, 334-372, 416-458)

3c. Dokumentacja projektowa dla czterech zadań objętych badaniem została wykonana terminowo, a Nadleśnictwo nie zgłosiło uwag w tym zakresie. Odbiór nastąpił w dniach 5 września (dla zadań budowa zbiorników Na Buczek i budowa zbiorników na Widów), 19 września (dla zadania przebudowa zbiornika Centawa) i 12 sierpnia 2011 r. (dla zadania odbudowa rowu)²⁵. Ponadto Nadleśnictwo posiadało pozwolenia wodnoprawne uzyskane odpowiednio 11 sierpnia 2011 r., 20 lutego 2014 r. i 1 marca 2012 r., jak również decyzję zatwierdzającą projekt i udzielającą pozwolenia na budowę z 1 września 2011 r. oraz zgłoszenia robót z 18 marca 2014 r.²⁶ i 14 marca 2012 r.

(dowód: akta kontroli-str. 197-225, 320-333, 397-415)

Zakresy, terminy realizacji i wartości robót budowlanych w ramach ww. zadań były zgodne z umowami zawartymi z wykonawcami, z wyjątkiem budowy zbiorników Na Buczek i budowy zbiorników Na Widów, odnośnie których wystąpiły opóźnienia spowodowane okolicznościami niezależnymi zarówno od zamawiającego, jak i wykonawcy (niekorzystne warunki atmosferyczne). Odbiorów poszczególnych prac dokonywano na bieżąco, przy czym nie stwierdzono przesłanek do naliczenia wykonawcom kar umownych (brak wad i usterek w protokołach odbioru).

²¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm., dalej: Pzp.

²² Dalej: SIWZ.

²³ Dalej: UKS.

²⁴ Protokół z czynności kontrolnych przeprowadzonych w Nadleśnictwie w dniach od 10 do 25 czerwca 2014 r.

²⁵ Wykonanie dokumentacji projektowej zlecono odpowiednio za 165,9 tys. zł, 49,8 tys. zł i 42,8 tys. zł.

²⁶ Zaświadczenie Wojewody o niewniesieniu sprzeciwu z 18 kwietnia 2014 r.

Zadania objęte badaniem zakończono odpowiednio 30 sierpnia 2012 r. (tj. 18 dni po terminie określonym w umowie w przypadku dwóch ww. zadań)²⁷, 9 września 2014 r. i 30 października 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 269-319, 373-392, 459-473, 490-492)

Zadania budowa zbiorników Na Buczek i budowa zbiorników Na Widów zostały zakończone 30 sierpnia 2013 r., tj. po 11 miesiącach (w tym prace projektowe 5 września, tj. po ponad dwóch miesiącach) w stosunku do terminów określonych w pierwotnym harmonogramie rzeczowo – finansowym (III kwartał 2012 r., w tym prace projektowe II kwartał 2011 r.), stanowiącym załącznik do Porozumienia. Powyższa sytuacja była spowodowana:

- trudnościami w uzyskaniu decyzji administracyjnych właściwych organów, co wpłynęło na przesunięcie terminu wykonania prac projektowych oraz przygotowania postępowania przetargowego na roboty budowlane;
- większą niż zakładano złożonością projektu, co skutkowało przedłużeniem planowanego wcześniej terminu realizacji robót budowlanych;
- wprowadzeniem przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych²⁸ dodatkowych obowiązków, tj. przekazywania dokumentacji przetargowej do wyłonionej kancelarii prawnej (w celu wyeliminowania ewentualnych błędów) oraz Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych (w celu przeprowadzenia kontroli uprzedniej).

W ostatniej wersji harmonogramu rzeczowo – finansowego termin realizacji ww. zadań wyznaczono na IV kwartał 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 116-131, 197-223, 295-299, 480-500)

W dniu 7 października 2014 r. Nadleśnictwo zwróciło się do wykonawcy robót budowlanych na zbiornikach Na Buczek i Na Widów o usunięcie w ramach gwarancji wad powodujących przeciekanie wody na mnichach zbiorników B-1 i W-10.

(dowód: akta kontroli str. 494)

3d. Odnośnie zadań technicznych objętych badaniem, w dokumentacji projektowej zakładano następujące efekty:

- 1) osiem zbiorników retencyjnych (na rowie) o charakterze przepływowo kaskadowym (tzw. paciorków) i taka sama liczba mnichów o wysokościach piętrzenia od 2 m do 2,9 m i minimalnej objętości retencjonowanej wody 61,5 tys. m³ (budowa zbiorników Na Buczek);
- 2) 11 zbiorników retencyjnych (na rowie) o charakterze przepływowo kaskadowym (tzw. paciorków) i taka sama liczba mnichów o wysokościach piętrzenia od 1,7 m do 2,75 m i minimalnej objętości retencjonowanej wody 120,4 tys. m³ (budowa zbiorników Na Widów);
- 3) zbiornik przeciwpożarowy o objętości 10 tys. m³ i powierzchni zalewu 11,1 tys. m² z groblą czołową o długości ok. 75 m; mnich piętrzący – zrzutowy (rzędna piętrzenia 232,9 m n.p.m.) ze stojakiem betonowym (0,40 x 0,59 m) i leżakiem z rur PCV DN 300 mm o długości 10 m; przelew burzowy w kształcie koryta betonowego wylewanego na miejscu, kryty dwoma płytami drogowymi o szerokości koryta 1,5 m i głębokości 0,675 m; studnia (ujęcie przeciwpożarowe) o średnicy 1 m i głębokości 3,27 m w północnej skarpie zbiornika (przebudowa zbiornika Centawa);

²⁷ Data zakończenia według końcowego protokołu odbioru robót z 5 września 2013 r.

²⁸ Dalej: CKPŚ

4) rów Ba 1-1 o długości 1 182,99 mb, Ba 1-1-1 o długości 260,81 mb oraz Ba 1-1-1-1 o długości 1 032,52 mb wraz z trzema przepustami oraz 17 sztukami wlotów rowów bocznych (odbudowa rowu).

W dokumentacjach odbiorowych ww. zadań potwierdzono ich realizację w pełnym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 34-77, 306-319, 383-392, 468-473)

Wyniki oględzin przeprowadzonych 7 października 2014 r. potwierdziły wykonanie zadań objętych badaniem.

Stwierdzono również niski poziom wód w zbiornikach paciorkowych Na Buczek nr 1 B oraz Na Widów nr 1 W, 2 W i 10 W (numeracja wg pozwolenia wodnoprawnego), przy czym na zbiorniku 10 W była otwarta zasuwa (spuszczono wodę). Nadleśniczy wyjaśnił, że zbiorniki Na Buczek i Na Widów są zasilane wyłącznie wodami zlewniowymi obejmującymi wody opadowe, wody z roztopów wiosennych pokrywy śnieżnej oraz wody gruntowe. Podał również, że niski poziom wód był spowodowany: brakiem wody roztopowej z zimowej pokrywy śnieżnej (łagodna zima), trwaniem procesu kolmatacyjnego²⁹, brakiem zasilania ze zlewni cząstkowych dopływów bocznych oraz przesiąkaniem wody przez zasuwę mnichów na zbiornikach 1 B i 10 W (o czym zawiadomiono wykonawcę w celu usunięcia przez niego wad).

(dowód: akta kontroli str. 476-496)

Do dnia przeprowadzenia oględzin nie wykonano nw. obowiązków wynikających z pozwolenia wodnoprawnego wydanego w dniu 20 lutego 2014 r. w związku z przebudową zbiornika Centawa (pkt II.7), tj. nie wykonano na mnichu piętrzącym oznakowania dozwolonego poziomu piętrzenia wody (poprzez zamontowanie metalowego bolca oraz namalowanie poziomej linii wodoodporną farbą), a co za tym idzie nie przekazano dokumentacji geodezyjnej z oznakowania rzędnych do właściwego starostwa powiatowego. Powyższe wymogi miały być spełnione przed rozpoczęciem eksploatacji zbiornika, które, jak wyjaśnił Nadleśniczy, jeszcze nie nastąpiło (roboty budowlane zakończono 9 września 2014 r., odbiór końcowy przeprowadzono 17 września 2014 r., według stanu na dzień 7 października 2014 r. środek trwały nie był jeszcze przyjęty do użytkowania, natomiast obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie w tym przypadku nie wystąpił). Wykonanie oznakowania dozwolonego poziomu piętrzenia wody zlecono geodecie 22 września 2014 r. z terminem realizacji do 15 października 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 327-331, 387-392, 476-496, 501)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości:

²⁹ Jak wyjaśnił Nadleśniczy, jest to „... proces osadzania się w ośrodku gruntowym drobnych cząstek stałych unoszonych przez przepływającą przez ośrodek wodę. Tempo kolmatacji zależy od koncentracji i uziarnienia cząstek stałych transportowanych przez wodę, od porowatości ośrodka gruntowego i od gradientu przepływu. W wyniku procesu kolmatacji z czasem wzrasta zawartość cząstek stałych w przestrzeni porowej, co z kolei wpływa na zmniejszenie przepuszczalności warstwy wodonośnej. Z powyższego jednoznacznie wynika, że naturalny proces kolmatacyjny na w/w zbiornikach trwa i jest na różnym etapie w zależności od rodzaju występującego podłoża i w ciągu paru lat ulegnie zakończeniu”.

1) Ogłoszenie o udzieleniu zamówienia na budowę zbiorników Na Buczek i Na Widów zostało przekazane Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich³⁰ 13 lipca 2012 r., tj. 32 dni po podpisaniu umowy, podczas gdy art. 95 ust. 2 ustawy Pzp stanowi, że ogłoszenie to winno być przekazane niezwłocznie po zawarciu umowy.

Nadleśniczy wyjaśnił, że nie udało się ustalić przyczyn przekazania ogłoszenia w dniu 13 lipca 2012 r., jednakże nie przekroczono terminu dwóch miesięcy określonego w art. 43 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/17/WE z 31 marca 2004 r., który należy wziąć pod uwagę interpretując pojęcie *niezwłoczności* zawarte w art. 95 ust. 2 ustawy Pzp. NIK zauważa, iż ww. dyrektywa dotyczy zamówień udzielanych przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, przy czym pod pojęciem gospodarki wodnej, zgodnie z art. 4, należy rozumieć działalność związaną z dostarczaniem wody pitnej oraz odprowadzaniem lub oczyszczaniem ścieków. Ponadto Nadleśniczy nie wskazał okoliczności uzasadniających podjęcie stosownych działań dopiero po 32 dniach, zwłaszcza, że ogłoszenie przekazano UOPWE drogą elektroniczną, co nie wymagało dużego nakładu pracy.

(dowód: akta kontroli-str. 226-268, 393-396)

2) W protokole z postępowania o udzielenie zamówienia na przebudowę zbiornika Centawa (str. 2) omyłkowo wskazano radcę prawnego P.K. jako osobę, przy współudziale której działała komisja przetargowa, pomimo że faktycznie w postępowaniu uczestniczył inny radca prawny obsługujący Nadleśnictwo (S.P., który złożył oświadczenie o bezstronności, wynikające z art. 17 ust. 2 ustawy Pzp oraz podpisał protokół). Radca prawny P.K. oświadczył, że nie uczestniczył w czynnościach podejmowanych przez komisję przetargową.

(dowód: akta kontroli-str. 334-372, 480-496)

3) W SIWZ dla zadania przebudowa zbiornika Centawa omyłkowo zawarto w pkt 6.1.2 wymóg przedstawienia wykazu robót budowlanych wykonanych w okresie ostatnich trzech lat, zamiast pięciu, jak zapisano w pkt. 5.2. Nie miało to jednak wpływu na dalszy bieg postępowania, gdyż w załącznikach do oferty (przedkładanych następnie przez wykonawców) przywołano właściwy zapis z pkt. 5.2 SIWZ.

(dowód: akta kontroli-str. 334-372, 480-496, 502-506)

4) Nadleśnictwo nie podjęło działań w celu zmiany w umowie terminu zakończenia robót budowlanych dotyczących zbiorników Na Buczek i Na Widów (12 sierpnia 2013 r.), pomimo że wystąpiły okoliczności wskazane w § 12 ww. umowy uprawniające do dokonania takiej zmiany (warunki atmosferyczne uniemożliwiające prowadzenie robót budowlanych), wskutek których powyższy termin nie został dochowany (roboty zakończono 30 sierpnia 2013 r.).

Nadleśniczy wyjaśnił, że wykonawca 12 sierpnia 2013 r. złożył oświadczenie w przedmiocie zgłoszenia zakończenia prac i nie zwracał się z wnioskiem o przedłużenie terminu ich realizacji. W ocenie NIK, nie było przeszkód aby to Nadleśnictwo zainicjowało zmianę umowy, zwłaszcza, że w celu zachowania przejrzystości podejmowanych działań i sporządzanych dokumentów, zasadnym było dostosowanie jej do stanu faktycznego. Ponadto NIK nie podziela argumentu Nadleśniczego, iż „... z treści notatki z dnia 11 lipca 2013 roku wynika, że zarówno Wykonawca, jak również inspektor nadzoru inwestorskiego, złożyli zgodne

³⁰ Dalej: UOPWE.

oświadczenia, iż termin zakończenia umowy, wskazany w jej treści, nie jest zagrożony”, albowiem w dokumencie tym nie zawarto oświadczeń, o których mowa powyżej, natomiast wykonawca zasygnalizował możliwość wystąpienia opóźnienia wynikającego z niekorzystnych warunków atmosferycznych w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 257, 269-305, 480-496)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

3. Inne niż zadania techniczne działania związane z małą retencją wód oraz ich efekty

Opis stanu faktycznego

1. Nadleśnictwo zrealizowało zadania nietechniczne polegające na przebudowie drzewostanów, obejmującej przygotowanie gleby, sadzenie³¹ oraz grodzenie upraw. Przebudowa drzewostanów objęła ogółem 827,5 ha (w tym 234,2 ha w 2011 r., 164,9 ha w 2012 r., 217,2 ha w 2013 r. i 211,2 ha w I półroczu 2014 r.). Ponadto, Nadleśnictwo wykonywało melioracje wodno-hodowlane obejmujące odtworzenie i utrzymanie 44,8 km rowów leśnych (w tym 19,9 km w 2011 r., 13,1 km w 2012 r. 9,8 km w 2013 r. i 2 km w I półroczu 2014 r.).

(dowód: akta kontroli str. 30-33, 135-137)

2. Na powyższe zadania w okresie objętym kontrolą wydatkowano ze środków własnych 9 831,9 tys. zł (w tym 2 458,4 tys. zł w 2011 r., 2 754,1 tys. zł w 2012 r., 2 798 tys. zł w 2013 r. i 1 821,4 tys. zł w I półroczu 2014 r.)

(dowód: akta kontroli str. 135-141)

3. W sprawie działań informacyjnych i popularyzatorskich podejmowanych w zakresie stosowania rozwiązań nietechnicznych, sprzyjających poprawie stanu retencji Nadleśniczy wyjaśnił, że są one realizowane „...pośrednio przy okazji różnych spotkań z przedstawicielami społeczeństwa, instytucji czy biznesu w ramach prowadzonej działalności edukacyjnej i reprezentacyjnej. Bardzo skutecznym narzędziem popularyzowania wiedzy na powyższy temat są również konsultacje społeczne towarzyszące sporządzanemu PUL czy opracowywanym planom zagospodarowania przestrzennego w poszczególnych gminach. Działania te nie są jednak skierowane wyłącznie na propagowanie przedmiotowych zagadnień, stąd też nie generują one odrębnych kosztów i wydatków”.

Zadania informacyjne w zakresie małej retencji były prowadzone przez CKPŚ i DGLP. Nadleśnictwo udostępniło na swojej stronie internetowej informacje dotyczące małej retencji nizinnej, obejmujące zadania dofinansowane z UE oraz umieściło w swojej siedzibie³² zakupioną przez CKPŚ tablicę informującą o projekcie.

(dowód: akta kontroli str. 476-479, 393-396)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

³¹ W tym wartość sadzonek.

³² Przy bramie wjazdowej.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³³, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 31 października 2014 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler nadzorujący
Monika Kopczyk
gł. specjalista kontroli państwowej**

.....

³³ Dz.U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., dalej: ustawa o NIK.